

Ρίζες πραγματικών αριθμών

Τετραγωνική ρίζα πραγματικού αριθμού

Ορισμός:

Η τετραγωνική ρίζα ενός μη αρνητικού αριθμού α είναι ο μη αρνητικός αριθμός β που όταν υψωθεί στο τετράγωνο μας δίνει τον α , δηλαδή:

$$\sqrt{\alpha} = \beta \Leftrightarrow \beta^2 = \alpha, \quad \alpha, \beta \geq 0$$

Παρατήρηση:

Η $\sqrt{\alpha}$ ορίζεται όταν $\alpha \geq 0$ και είναι $\sqrt{\alpha} \geq 0$ (το " $=$ " ισχύει για $\alpha = 0$).

Ιδιότητες:

- ✓ $\sqrt{\alpha^2} = |\alpha|$
- ✓ $\sqrt{\alpha^2} = (\sqrt{\alpha})^2 = \alpha, \quad \alpha \geq 0$
- ✓ $\sqrt{\alpha}\sqrt{\beta} = \sqrt{\alpha\beta}, \quad \alpha, \beta \geq 0$ και γενικότερα για n αριθμούς
 $\sqrt{\alpha_1}\sqrt{\alpha_2}\dots\sqrt{\alpha_n} = \sqrt{\alpha_1\alpha_2\dots\alpha_n}, \quad \alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n \geq 0$
- ✓ $\frac{\sqrt{\alpha}}{\sqrt{\beta}} = \sqrt{\frac{\alpha}{\beta}}, \quad \alpha \geq 0$ και $\beta > 0$
- ✓ $\sqrt{\alpha^k} = (\sqrt{\alpha})^k, \quad \alpha \geq 0$ και $k \in \mathbb{Z}_+$
- ✓ $\sqrt{\alpha^2\beta} = |\alpha|\sqrt{\beta}, \quad \beta \geq 0$

Παρατήρηση:

$$\alpha < \beta \Leftrightarrow \sqrt{\alpha} < \sqrt{\beta}, \quad \alpha, \beta \geq 0$$

n -οστή ρίζα πραγματικού αριθμού

Ορισμός:

Η n -οστή ρίζα ενός μη αρνητικού αριθμού α είναι ο μη αρνητικός αριθμός β που όταν υψωθεί στη n μας δίνει τον α , δηλαδή:

$$\sqrt[n]{\alpha} = \beta \Leftrightarrow \beta^n = \alpha, \quad \alpha, \beta \geq 0$$

Για $n = 1$ γράφουμε $\sqrt[1]{\alpha} = \alpha$.

Για $n = 2$ γράφουμε $\sqrt[2]{\alpha} = \sqrt{\alpha}$.

Παρατήρηση:

Η $\sqrt[n]{\alpha}$ ορίζεται όταν $\alpha \geq 0$ και $n \in \mathbb{N}^*$ και είναι $\sqrt[n]{\alpha} \geq 0$ (το " $=$ " ισχύει για $\alpha = 0$).

Ιδιότητες:

- Αν n άρτιος, τότε $\sqrt[n]{a^n} = |a|$
Αν n περιττός, τότε $\sqrt[n]{a^n} = a$, $a \geq 0$
- $\sqrt[n]{a^n} = (\sqrt[n]{a})^n = a$, $a \geq 0$
- $\sqrt[n]{a} \cdot \sqrt[n]{b} = \sqrt[n]{ab}$, $a, b \geq 0$ και γενικότερα για n αριθμούς
 $\sqrt[n]{a_1} \cdot \sqrt[n]{a_2} \cdot \dots \cdot \sqrt[n]{a_n} = \sqrt[n]{a_1 a_2 \dots a_n}$, $a_1, a_2, \dots, a_n \geq 0$
- $\frac{\sqrt[n]{a}}{\sqrt[n]{b}} = \sqrt[n]{\frac{a}{b}}$, $a \geq 0$ και $b > 0$
- $\sqrt[n]{a^k} = (\sqrt[n]{a})^k$, $a \geq 0$ και $k \in \mathbb{Z}_+$
- $\sqrt[n]{a^n b} = a \cdot \sqrt[n]{b}$, $a, b \geq 0$
- $\sqrt[\mu]{\sqrt[n]{a}} = \sqrt[\mu n]{a}$, $a \geq 0$
- $\sqrt[p]{\sqrt[n]{a^{\mu p}}} = \sqrt[n]{a^\mu}$, $a \geq 0$

Παρατήρηση:

$$a < b \Leftrightarrow \sqrt[n]{a} < \sqrt[n]{b}, \quad a, b \geq 0$$

Δυνάμεις με ρητό εκθέτη

Ορισμός:

Αν $a > 0$, μ ακέραιος και n θετικός ακέραιος, τότε ορίζουμε

$$a^{\frac{\mu}{n}} = \sqrt[n]{a^\mu}$$

Ακόμα, αν μ, n θετικοί ακέραιοι, ορίζουμε $0^{\frac{\mu}{n}} = 0$

Η εξίσωση $x^n = a$

$$\begin{array}{l}
 \alpha > 0 \rightarrow \begin{cases} \text{v } \acute{\alpha}\rho\tau\iota\omicron\varsigma \rightarrow x^v = \alpha \Leftrightarrow x = \sqrt[v]{\alpha} \quad \acute{\eta} \quad x = -\sqrt[v]{\alpha} \\ \text{v } \pi\epsilon\rho\iota\tau\tau\acute{\omicron}\varsigma \rightarrow x^v = \alpha \Leftrightarrow x = \sqrt[v]{\alpha} \end{cases} \\
 \\
 \alpha < 0 \rightarrow \begin{cases} \text{v } \acute{\alpha}\rho\tau\iota\omicron\varsigma \rightarrow x^v = \alpha, \text{ αδύνατη} \\ \text{v } \pi\epsilon\rho\iota\tau\tau\acute{\omicron}\varsigma \rightarrow x^v = \alpha \Leftrightarrow x = -\sqrt[v]{|\alpha|} \end{cases} \\
 \\
 \alpha = 0 \rightarrow x^v = \alpha \Leftrightarrow x = 0
 \end{array}$$

ΛΥΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να βρείτε τις τιμές του x για τις οποίες ορίζονται οι παρακάτω παραστάσεις:

i. $\sqrt{x-3}$

ii. $\sqrt[3]{6+3x}$

iii. $\sqrt{\frac{3x+2}{4}} - 2$

iv. $\sqrt{-(x+2)^2}$

v. $\sqrt{4-x^2}$

vi. $\sqrt{|x-2|} - 3$

vii. $\sqrt{x-2} + \sqrt{3-x}$

viii. $\frac{\sqrt{x+2}}{\sqrt{1-x}}$

ix. $\sqrt{|x|} - 2x$

Λύση:

Η $\sqrt[n]{a}$ ορίζεται (έχει νόημα) όταν $a \geq 0$

i. Η $\sqrt{x-3}$ ορίζεται όταν $x-3 \geq 0 \Leftrightarrow x \geq 3$

ii. Η $\sqrt[3]{6+3x}$ ορίζεται όταν $6+3x \geq 0 \Leftrightarrow 3x \geq -6 \Leftrightarrow x \geq -2$

iii. Η $\sqrt{\frac{3x+2}{4}} - 2$ ορίζεται όταν

$$\frac{3x+2}{4} - 2 \geq 0 \Leftrightarrow \frac{3x+2}{4} \geq 2 \Leftrightarrow 3x+2 \geq 8 \Leftrightarrow 3x \geq 6 \Leftrightarrow x \geq 2$$

iv. Η $\sqrt{-(x+2)^2}$ ορίζεται όταν

$$-(x+2)^2 \geq 0 \Leftrightarrow (x+2)^2 \leq 0 \stackrel{(x+2)^2 \geq 0}{\Leftrightarrow} x+2=0 \Leftrightarrow x=-2$$

v. Η $\sqrt{4-x^2}$ ορίζεται όταν $4-x^2 \geq 0 \Leftrightarrow 4 \geq x^2 \Leftrightarrow 4 \geq |x|^2 \Leftrightarrow 2 \geq |x| \Leftrightarrow -2 \leq x \leq 2$

vi. Η $\sqrt{|x-2|-3}$ ορίζεται όταν

$$|x-2|-3 \geq 0 \Leftrightarrow |x-2| \geq 3 \Leftrightarrow x-2 \leq -3 \text{ ή } x-2 \geq 3 \Leftrightarrow x \leq -1 \text{ ή } x \geq 5$$

vii. Η $\sqrt{x-2} + \sqrt{3-x}$ ορίζεται όταν

$$x-2 \geq 0 \text{ και } 3-x \geq 0 \Leftrightarrow x \geq 2 \text{ και } 3 \geq x \Leftrightarrow 2 \leq x \leq 3$$

viii. Η $\frac{\sqrt{x+2}}{\sqrt{1-x}}$ ορίζεται όταν

$$x+2 \geq 0 \text{ και } 1-x > 0 \Leftrightarrow x \geq -2 \text{ και } 1 > x \Leftrightarrow -2 \leq x < 1$$

ix. Η $\sqrt{|x|-2x}$ ορίζεται όταν

$$|x|-2x \geq 0 \Leftrightarrow |x| \geq 2x \Leftrightarrow \begin{cases} x \geq 2x, \text{ αν } x \geq 0 \\ -x \geq 2x, \text{ αν } x < 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x \leq 0, \text{ αν } x \geq 0 \\ 3x \leq 0, \text{ αν } x < 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x = 0 \\ x < 0 \end{cases} \Leftrightarrow x \leq 0$$

2. Να απλοποιηθεί η παράσταση:

$$\sqrt{200} - 2\sqrt{18} - 3\sqrt{32} + 4\sqrt{50}$$

Λύση:

Αναλύουμε τους αριθμούς που βρίσκονται στα υπόριζα σε γινόμενο δύο αριθμών, ώστε ο ένας να είναι τέλειο τετράγωνο και ο άλλος να μην έχει παράγοντα που να είναι τέλειο τετράγωνο

$$\begin{aligned} \text{Είναι } \sqrt{200} - 2\sqrt{18} - 3\sqrt{32} + 4\sqrt{50} &= \sqrt{100 \cdot 2} - 2\sqrt{9 \cdot 2} - 3\sqrt{16 \cdot 2} + 4\sqrt{25 \cdot 2} = \\ &= 10\sqrt{2} - 2 \cdot 3\sqrt{2} - 3 \cdot 4\sqrt{2} + 4 \cdot 5\sqrt{2} = 10\sqrt{2} - 6\sqrt{2} - 12\sqrt{2} + 20\sqrt{2} = 12\sqrt{2} \end{aligned}$$

3. Να απλοποιήσετε τις παρακάτω παραστάσεις:

i. $\sqrt{(x-3)^2}$, όταν $x < 3$

ii. $\sqrt{x^2 - 2x + 1}$, όταν $x \geq 1$

iii. $\frac{\sqrt{x^2 - 6x + 9}}{x-3} + \frac{\sqrt{x^2 + 6x + 9}}{x+3}$, όταν $|x| < 2$

Λύση:

Σε παράσταση που περιέχει τετραγωνική ρίζα με υπόριζο τέλειο τετράγωνο, χρησιμοποιούμε την ιδιότητα $\sqrt{a^2} = |a|$

i. Είναι $\sqrt{(x-3)^2} = |x-3| = -x+3$, διότι $x < 3$

ii. Είναι $\sqrt{x^2 - 2x + 1} = \sqrt{(x-1)^2} = |x-1| = x-1$, διότι $x \geq 1$

6. Να μετατρέψετε τις παραστάσεις σε ισοδύναμες με ρητό παρονομαστή:

i. $\frac{2}{\sqrt{3}}$ ii. $\frac{10}{\sqrt[3]{5^4}}$ iii. $\frac{4}{\sqrt{2}-1}$

Λύση:

Για να μετατρέψουμε ένα κλάσμα της μορφής $\frac{\alpha}{\sqrt[\nu]{\beta^{\kappa}}}$, με $\nu > \kappa$, σε ισοδύναμο με ρητό παρονομαστή, πολλαπλασιάζουμε και τους δύο όρους του κλάσματος με $\sqrt[\nu]{\beta^{\nu-\kappa}}$

i. Είναι $\frac{2}{\sqrt{3}} = \frac{2\sqrt{3}}{\sqrt{3}\sqrt{3}} = \frac{2\sqrt{3}}{(\sqrt{3})^2} = \frac{2\sqrt{3}}{3}$

ii. Είναι $\frac{10}{\sqrt[3]{5^4}} = \frac{10 \cdot \sqrt[3]{5^4}}{\sqrt[3]{5^4} \cdot \sqrt[3]{5^3}} = \frac{10 \cdot \sqrt[3]{5^4}}{\sqrt[3]{5^4 \cdot 5^3}} = \frac{10 \cdot \sqrt[3]{5^4}}{\sqrt[3]{5^7}} = \frac{10 \cdot \sqrt[3]{5^4}}{5} = 2 \cdot \sqrt[3]{5^4}$

Για να μετατρέψουμε ένα κλάσμα της μορφής $\frac{\kappa}{\sqrt{\alpha \pm \beta}}$, σε ισοδύναμο με ρητό παρονομαστή, πολλαπλασιάζουμε και τους δύο όρους του κλάσματος με τη συζυγή παράσταση του παρονομαστή $(\sqrt{\alpha \mp \beta})$ και χρησιμοποιούμε την ταυτότητα $(\alpha + \beta)(\alpha - \beta) = \alpha^2 - \beta^2$

iii. Είναι $\frac{4}{\sqrt{2}-1} = \frac{4(\sqrt{2}+1)}{(\sqrt{2}-1)(\sqrt{2}+1)} = \frac{4(\sqrt{2}+1)}{(\sqrt{2})^2 - 1^2} = \frac{4(\sqrt{2}+1)}{2-1} = 4(\sqrt{2}+1)$

7. Να μετατρέψετε τις παραστάσεις σε ισοδύναμες με ρητό παρονομαστή:

i. $\frac{12}{\sqrt{7}+\sqrt{5}}$ ii. $\frac{1}{\sqrt{11}+\sqrt{6}+\sqrt{5}}$ iii. $\frac{3}{\sqrt[3]{5}-\sqrt[3]{2}}$ iv. $\frac{4}{\sqrt[3]{3}+1}$

Λύση:

i. Είναι $\frac{12}{\sqrt{7}+\sqrt{5}} = \frac{12(\sqrt{7}-\sqrt{5})}{(\sqrt{7}+\sqrt{5})(\sqrt{7}-\sqrt{5})} = \frac{12(\sqrt{7}-\sqrt{5})}{(\sqrt{7})^2 - (\sqrt{5})^2}$
 $= \frac{12(\sqrt{7}-\sqrt{5})}{7-5} = \frac{12(\sqrt{7}-\sqrt{5})}{2} = 6(\sqrt{7}-\sqrt{5})$

ii. Είναι $\frac{1}{\sqrt{11}+\sqrt{6}+\sqrt{5}} = \frac{\sqrt{11}-(\sqrt{6}+\sqrt{5})}{[\sqrt{11}+(\sqrt{6}+\sqrt{5})][\sqrt{11}-(\sqrt{6}+\sqrt{5})]} =$
 $= \frac{\sqrt{11}-(\sqrt{6}+\sqrt{5})}{(\sqrt{11})^2 - (\sqrt{6}+\sqrt{5})^2} = \frac{\sqrt{11}-(\sqrt{6}+\sqrt{5})}{11 - (6+2\sqrt{30}+5)} = \frac{\sqrt{11}-(\sqrt{6}+\sqrt{5})}{-2\sqrt{30}} =$

$$\begin{aligned}
 &= \frac{\sqrt{6} + \sqrt{5} - \sqrt{11}}{2\sqrt{30}} = \frac{(\sqrt{6} + \sqrt{5} - \sqrt{11})\sqrt{30}}{2\sqrt{30}\sqrt{30}} = \frac{\sqrt{180} + \sqrt{150} - \sqrt{330}}{2 \cdot 30} = \\
 &= \frac{6\sqrt{5} + 5\sqrt{6} - \sqrt{330}}{60}
 \end{aligned}$$

Χρησιμοποιούμε τις ταυτότητες $(\alpha - \beta)(\alpha^2 + \alpha\beta + \beta^2) = \alpha^3 - \beta^3$ και $(\alpha + \beta)(\alpha^2 - \alpha\beta + \beta^2) = \alpha^3 + \beta^3$

iii. Είναι
$$\begin{aligned}
 \frac{3}{\sqrt[3]{5} - \sqrt[3]{2}} &= \frac{3 \left[(\sqrt[3]{5})^2 + \sqrt[3]{5} \cdot \sqrt[3]{2} + (\sqrt[3]{2})^2 \right]}{(\sqrt[3]{5} - \sqrt[3]{2}) \left[(\sqrt[3]{5})^2 + \sqrt[3]{5} \cdot \sqrt[3]{2} + (\sqrt[3]{2})^2 \right]} = \\
 &= \frac{3(\sqrt[3]{25} + \sqrt[3]{10} + \sqrt[3]{4})}{(\sqrt[3]{5})^3 - (\sqrt[3]{2})^3} = \frac{3(\sqrt[3]{25} + \sqrt[3]{10} + \sqrt[3]{4})}{5 - 2} = \\
 &= \sqrt[3]{25} + \sqrt[3]{10} + \sqrt[3]{4}
 \end{aligned}$$

iv. Είναι
$$\begin{aligned}
 \frac{4}{\sqrt[3]{3} + 1} &= \frac{4 \left[(\sqrt[3]{3})^2 - \sqrt[3]{3} \cdot 1 + 1^2 \right]}{(\sqrt[3]{3} + 1) \left[(\sqrt[3]{3})^2 - \sqrt[3]{3} \cdot 1 + 1^2 \right]} = \\
 &= \frac{4(\sqrt[3]{9} - \sqrt[3]{3} + 1)}{(\sqrt[3]{3})^3 + 1^3} = \frac{4(\sqrt[3]{9} - \sqrt[3]{3} + 1)}{3 + 1} = \sqrt[3]{9} - \sqrt[3]{3} + 1
 \end{aligned}$$

8. Να λυθούν οι εξισώσεις:

- i. $16x^2 - 25 = 0$
- ii. $4x^3 - 32 = 0$
- iii. $3x^4 + 1 = 0$
- iv. $7x^5 + 3 = 0$
- v. $(x - 6)^{10} = 0$

Λύση:

i. Είναι:

$$16x^2 - 25 = 0 \Leftrightarrow 16x^2 = 25 \Leftrightarrow x^2 = \frac{25}{16} \Leftrightarrow x = \sqrt{\frac{25}{16}} \text{ ή } x = -\sqrt{\frac{25}{16}} \Leftrightarrow x = \frac{5}{4} \text{ ή } x = -\frac{5}{4}$$

ii. Είναι $4x^3 - 32 = 0 \Leftrightarrow 4x^3 = 32 \Leftrightarrow x^3 = 8 \Leftrightarrow x = \sqrt[3]{8} \Leftrightarrow x = 2$

iii. Είναι $3x^4 + 1 = 0 \Leftrightarrow 3x^4 = -1 \Leftrightarrow x^4 = -\frac{1}{4}$, που είναι αδύνατη

iv. Είναι $7x^5 + 3 = 0 \Leftrightarrow 7x^5 = -3 \Leftrightarrow x^5 = -\frac{3}{7} \Leftrightarrow x = -\sqrt[5]{\frac{3}{7}}$

v. Είναι $(x-6)^{10} = 0 \Leftrightarrow x-6 = 0 \Leftrightarrow x = 6$

9. Να λυθούν οι εξισώσεις:

i. $(3x-2)^{2008} = x^{2008}$

ii. $(x-4)^5 + 243 = 0$

iii. $\sqrt{(x-5)^2} - \sqrt{(2-x)^2} = 4$, όταν $2 \leq x \leq 5$

Λύση:

i. Είναι:

$$(3x-2)^{2008} = x^{2008} \Leftrightarrow 3x-2 = x \text{ ή } 3x-2 = -x \Leftrightarrow 2x = 2 \text{ ή } 4x = 2 \Leftrightarrow x = 1 \text{ ή } x = \frac{1}{2}$$

ii. Είναι:

$$(x-4)^5 + 243 = 0 \Leftrightarrow (x-4)^5 = -243 \Leftrightarrow (x-4)^5 = -3^5 \Leftrightarrow \\ \Leftrightarrow x-4 = -\sqrt[5]{3^5} \Leftrightarrow x-4 = -3 \Leftrightarrow x = 1$$

iii. Είναι:

$$\sqrt{(x-5)^2} - \sqrt{(2-x)^2} = 4 \Leftrightarrow |x-5| - |2-x| = 4 \Leftrightarrow (5-x) - (x-2) = 2 \Leftrightarrow \\ \Leftrightarrow 5-x-x+2 = 2 \Leftrightarrow -2x = -5 \Leftrightarrow x = \frac{5}{2}, \text{ που είναι δεκτή}$$

10. Να δείξετε ότι:

i. $\sqrt{3} + \sqrt{2} > \sqrt{5}$

ii. $3 + \sqrt{5} < \sqrt{8} + \sqrt{6}$

iii. $1 + \sqrt{5} < \sqrt{7} + 2\sqrt{5}$

iv. $\sqrt[3]{11} < \sqrt{7}$

Λύση:

Όταν τα μέλη ανισοτήτων είναι μη αρνητικοί αριθμοί, τα υψώνουμε σε δύναμη με κατάλληλο εκθέτη, ώστε να καταλήξουμε σε μια ανισότητα που ισχύει

i. Είναι $\sqrt{3} + \sqrt{2} > \sqrt{5} \Leftrightarrow (\sqrt{3} + \sqrt{2})^2 > (\sqrt{5})^2 \Leftrightarrow$

$$\Leftrightarrow 3 + 2\sqrt{6} + 2 > 5 \Leftrightarrow 2\sqrt{6} > 0, \text{ που ισχύει}$$

ii. Είναι $3 + \sqrt{5} < \sqrt{8} + \sqrt{6} \Leftrightarrow (3 + \sqrt{5})^2 < (\sqrt{8} + \sqrt{6})^2 \Leftrightarrow$
 $\Leftrightarrow 9 + 6\sqrt{5} + 5 < 8 + 2\sqrt{48} + 6 \Leftrightarrow 6\sqrt{5} < 2\sqrt{48} \Leftrightarrow 6\sqrt{5} < 2 \cdot 4\sqrt{3} \Leftrightarrow$
 $\Leftrightarrow 3\sqrt{5} < 4\sqrt{3} \Leftrightarrow (3\sqrt{5})^2 < (4\sqrt{3})^2 \Leftrightarrow 9 \cdot 5 < 16 \cdot 3 \Leftrightarrow 45 < 48, \text{ που ισχύει}$

iii. Είναι $1 + \sqrt{5} < \sqrt{7 + 2\sqrt{5}} \Leftrightarrow (1 + \sqrt{5})^2 < (\sqrt{7 + 2\sqrt{5}})^2 \Leftrightarrow$
 $\Leftrightarrow 1 + 2\sqrt{5} + 5 < 7 + 2\sqrt{5} \Leftrightarrow 6 < 7, \text{ που ισχύει}$

iv. Είναι $\sqrt[3]{11} < \sqrt{7} \Leftrightarrow (\sqrt[3]{11})^6 < (\sqrt{7})^6 \Leftrightarrow [(\sqrt[3]{11})^3]^2 < [(\sqrt{7})^2]^3 \Leftrightarrow$
 $\Leftrightarrow 11^2 < 7^3 \Leftrightarrow 121 < 343, \text{ που ισχύει}$

11. Να συγκρίνετε τους αριθμούς:

i. $1 - \sqrt{3}$ και $\sqrt{5} - \sqrt{2}$

ii. $\sqrt{7} + \sqrt{3}$ και $\sqrt{21} + 1$

Λύση:

i. Είναι $1 - \sqrt{3} < 0$ και $\sqrt{5} - \sqrt{2} > 0$, οπότε $1 - \sqrt{3} < \sqrt{5} - \sqrt{2}$

Όταν οι αριθμοί είναι θετικοί, αρκεί να συγκρίνουμε τα τετράγωνα τους

ii. Είναι:

$$(\sqrt{7} + \sqrt{3})^2 = 7 + 2\sqrt{21} + 3 = 10 + 2\sqrt{21} \text{ και}$$

$$(\sqrt{21} + 1)^2 = 21 + 2\sqrt{21} + 1 = 22 + 2\sqrt{21}$$

Παρατηρούμε ότι $10 + 2\sqrt{21} < 22 + 2\sqrt{21}$, οπότε $\sqrt{7} + \sqrt{3} < \sqrt{21} + 1$

12. i. Να υπολογίσετε τις παραστάσεις:

$$(1 + 2\sqrt{3})^2 \text{ και } (1 - 2\sqrt{3})^2$$

ii. Να απλοποιήσετε την παράσταση:

$$A = \sqrt{13 + 4\sqrt{3}} - \sqrt{13 - 4\sqrt{3}}$$

Λύση:

i. Είναι:

$$(1 + 2\sqrt{3})^2 = 1 + 4\sqrt{3} + 12 = 13 + 4\sqrt{3} \text{ και}$$

$$(1-2\sqrt{3})^2 = 1-4\sqrt{3}+12 = 13-4\sqrt{3}$$

ii. Είναι:

$$\begin{aligned} A &= \sqrt{13+4\sqrt{3}} - \sqrt{13-4\sqrt{3}} \stackrel{(i)}{=} \sqrt{(1+2\sqrt{3})^2} - \sqrt{(1-2\sqrt{3})^2} = \\ &= |1+2\sqrt{3}| - |1-2\sqrt{3}| = (1+2\sqrt{3}) - (2\sqrt{3}-1) = 1+2\sqrt{3}-2\sqrt{3}+1 = 2 \end{aligned}$$

13. Να απλοποιήσετε τις παραστάσεις:

i. $\sqrt{14+6\sqrt{5}}$

ii. $\sqrt{5-2\sqrt{6}}$

Λύση:

Μετασχηματίζουμε τις υπόριζες ποσότητες σε τέλεια τετράγωνα, βασιζόμενοι στις ταυτότητες $(\sqrt{\alpha} + \sqrt{\beta})^2 = \alpha + 2\sqrt{\alpha}\sqrt{\beta} + \beta$ και $(\sqrt{\alpha} - \sqrt{\beta})^2 = \alpha - 2\sqrt{\alpha}\sqrt{\beta} + \beta$

i. Είναι $\sqrt{14+6\sqrt{5}} = \sqrt{9+2 \cdot 3\sqrt{5}+5} = \sqrt{(3+\sqrt{5})^2} = |3+\sqrt{5}| = 3+\sqrt{5}$

ii. Είναι $\sqrt{5-2\sqrt{6}} = \sqrt{3-2\sqrt{3}\sqrt{2}+2} = \sqrt{(\sqrt{3}-\sqrt{2})^2} = |\sqrt{3}-\sqrt{2}| = \sqrt{3}-\sqrt{2}$

14. i. Να αποδείξετε ότι $(4-\sqrt{5})^2 = 21-8\sqrt{5}$

ii. Να βρείτε τις ακέραιες λύσεις της ανίσωσης $x^2 \leq 21-8\sqrt{5}$

Λύση:

i. Είναι $(4-\sqrt{5})^2 = 16-8\sqrt{5}+5 = 21-8\sqrt{5}$

ii. Είναι:

$$\begin{aligned} x^2 \leq 21-8\sqrt{5} &\Leftrightarrow x^2 \leq (4-\sqrt{5})^2 \Leftrightarrow |x| \leq |4-\sqrt{5}| \Leftrightarrow |x| \leq 4-\sqrt{5} \Leftrightarrow \\ &\Leftrightarrow -(4-\sqrt{5}) \leq x \leq 4-\sqrt{5} \Leftrightarrow \sqrt{5}-4 \leq x \leq 4-\sqrt{5} \Leftrightarrow x = -1 \text{ ή } x = 0 \text{ ή } x = 1 \end{aligned}$$

15. Να βρείτε τους x, y, z αν $\sqrt{x-3} + |3y-5x| + (4x-2y-z)^2 = 0$.

Λύση:

Το άθροισμα μη αρνητικών αριθμών είναι μηδέν όταν οι αριθμοί είναι μηδέν

Είναι:

$$\begin{aligned} \sqrt{x-3} + |3y-5x| + (4x-2y-z)^2 &= 0 \Leftrightarrow \\ \Leftrightarrow x-3=0 \text{ και } 3y-5x=0 \text{ και } 4x-2y-z=0 &\Leftrightarrow \\ \Leftrightarrow x=3 \text{ και } y=5 \text{ και } z=2 & \end{aligned}$$

- 16.** i. Να εξετάσετε πότε ισχύει η ισότητα $\sqrt{\alpha^2 + \beta^2} = \alpha + \beta$
 ii. Αν $\alpha, \beta \geq 0$, να αποδείξετε ότι $\sqrt{\alpha + \beta} \leq \sqrt{\alpha} + \sqrt{\beta}$

Λύση:

- i. - Αν $\alpha + \beta < 0$, τότε $\sqrt{\alpha^2 + \beta^2} < 0$, που είναι άτοπο

$$\begin{aligned} - \text{ Αν } \alpha + \beta \geq 0, \text{ τότε } \sqrt{\alpha^2 + \beta^2} = \alpha + \beta &\Leftrightarrow \left(\sqrt{\alpha^2 + \beta^2}\right)^2 = (\alpha + \beta)^2 \Leftrightarrow \\ &\Leftrightarrow \alpha^2 + \beta^2 = \alpha^2 + 2\alpha\beta + \beta^2 \Leftrightarrow 2\alpha\beta = 0 \Leftrightarrow \alpha = 0 \text{ ή } \beta = 0 \end{aligned}$$

Επομένως η ισότητα $\sqrt{\alpha^2 + \beta^2} = \alpha + \beta$ ισχύει όταν:

$$(\alpha = 0 \text{ και } \beta \geq 0) \text{ ή } (\beta = 0 \text{ και } \alpha \geq 0)$$

- ii. Είναι:

$$\begin{aligned} \sqrt{\alpha + \beta} \leq \sqrt{\alpha} + \sqrt{\beta} \stackrel{\alpha, \beta \geq 0}{\Leftrightarrow} \left(\sqrt{\alpha + \beta}\right)^2 &\leq \left(\sqrt{\alpha} + \sqrt{\beta}\right)^2 \Leftrightarrow \\ \Leftrightarrow \alpha + \beta \leq \alpha + 2\sqrt{\alpha\beta} + \beta &\Leftrightarrow 0 \leq 2\sqrt{\alpha\beta}, \text{ που ισχύει} \end{aligned}$$

- 17.** Να δείξετε ότι για κάθε $x \in \mathbf{R}$ ισχύει $\sqrt{x^2 + 1} > x$.

Λύση:

- Αν $x < 0$, τότε προφανώς ισχύει $\sqrt{x^2 + 1} > x$

- Αν $x \geq 0$, τότε $\sqrt{x^2 + 1} > x \Leftrightarrow \left(\sqrt{x^2 + 1}\right)^2 > x^2 \Leftrightarrow x^2 + 1 > x^2 \Leftrightarrow 1 > 0$, που ισχύει

Επομένως ισχύει $\sqrt{x^2 + 1} > x$ για κάθε $x \in \mathbf{R}$

- 18.** Αν $0 < \alpha \leq \beta$, να αποδείξετε ότι:

$$\text{i. } \alpha \leq \frac{\alpha + \beta}{2} \leq \beta \qquad \text{ii. } \alpha \leq \sqrt{\alpha\beta} \leq \beta$$

$$\text{iii. } \alpha \leq \frac{2\alpha\beta}{\alpha+\beta} \leq \beta \qquad \text{iv. } \frac{2\alpha\beta}{\alpha+\beta} \leq \sqrt{\alpha\beta} \leq \frac{\alpha+\beta}{2}$$

Λύση:

i. Αρκεί να αποδείξουμε ότι $\alpha \leq \frac{\alpha+\beta}{2}$ και $\frac{\alpha+\beta}{2} \leq \beta$. Είναι:

- $\alpha \leq \frac{\alpha+\beta}{2} \Leftrightarrow 2\alpha \leq \alpha+\beta \Leftrightarrow \alpha \leq \beta$, που ισχύει
- $\frac{\alpha+\beta}{2} \leq \beta \Leftrightarrow \alpha+\beta \leq 2\beta \Leftrightarrow \alpha \leq \beta$, που ισχύει

Πράγματι λοιπόν, έχουμε $\alpha \leq \frac{\alpha+\beta}{2} \leq \beta$

ii. Επειδή $\alpha \leq \sqrt{\alpha\beta} \leq \beta \Leftrightarrow \alpha^2 \leq \alpha\beta \leq \beta^2$, αρκεί να αποδείξουμε ότι $\alpha^2 \leq \alpha\beta$ και $\alpha\beta \leq \beta^2$. Είναι:

- $\alpha^2 \leq \alpha\beta \Leftrightarrow \alpha^2 - \alpha\beta \leq 0 \Leftrightarrow \alpha(\alpha - \beta) \leq 0$, που ισχύει διότι $\alpha > 0$ και $\alpha - \beta \leq 0$
- $\alpha\beta \leq \beta^2 \Leftrightarrow \alpha\beta - \beta^2 \leq 0 \Leftrightarrow \beta(\alpha - \beta) \leq 0$, που ισχύει διότι $\beta > 0$ και $\alpha - \beta \leq 0$

Πράγματι λοιπόν, έχουμε $\alpha^2 \leq \alpha\beta \leq \beta^2 \Leftrightarrow \alpha \leq \sqrt{\alpha\beta} \leq \beta$

iii. Αρκεί να αποδείξουμε ότι $\alpha \leq \frac{2\alpha\beta}{\alpha+\beta}$ και $\frac{2\alpha\beta}{\alpha+\beta} \leq \beta$. Είναι:

- $\alpha \leq \frac{2\alpha\beta}{\alpha+\beta} \Leftrightarrow \alpha(\alpha+\beta) \leq 2\alpha\beta \Leftrightarrow \alpha^2 + \alpha\beta \leq 2\alpha\beta \Leftrightarrow \alpha^2 \leq \alpha\beta$, που ισχύει από (ii)
- $\frac{2\alpha\beta}{\alpha+\beta} \leq \beta \Leftrightarrow 2\alpha\beta \leq \beta(\alpha+\beta) \Leftrightarrow 2\alpha\beta \leq \alpha\beta + \beta^2 \Leftrightarrow \alpha\beta \leq \beta^2$, που ισχύει από (ii)

Πράγματι λοιπόν, έχουμε $\alpha \leq \frac{2\alpha\beta}{\alpha+\beta} \leq \beta$

iv. Αρκεί να αποδείξουμε ότι $\frac{2\alpha\beta}{\alpha+\beta} \leq \sqrt{\alpha\beta}$ και $\sqrt{\alpha\beta} \leq \frac{\alpha+\beta}{2}$. Είναι:

- $\frac{2\alpha\beta}{\alpha+\beta} \leq \sqrt{\alpha\beta} \Leftrightarrow 2\alpha\beta \leq (\alpha+\beta)\sqrt{\alpha\beta} \Leftrightarrow (2\alpha\beta)^2 \leq [(\alpha+\beta)\sqrt{\alpha\beta}]^2 \Leftrightarrow$
 $\Leftrightarrow 4\alpha^2\beta^2 \leq (\alpha^2 + 2\alpha\beta + \beta^2)\alpha\beta \Leftrightarrow 4\alpha\beta \leq \alpha^2 + 2\alpha\beta + \beta^2 \Leftrightarrow$
 $\Leftrightarrow 0 \leq \alpha^2 - 2\alpha\beta + \beta^2 \Leftrightarrow 0 \leq (\alpha - \beta)^2$, που ισχύει
- $\sqrt{\alpha\beta} \leq \frac{\alpha+\beta}{2} \Leftrightarrow 2\sqrt{\alpha\beta} \leq \alpha+\beta \Leftrightarrow (2\sqrt{\alpha\beta})^2 \leq (\alpha+\beta)^2 \Leftrightarrow$
 $\Leftrightarrow 4\alpha\beta \leq \alpha^2 + 2\alpha\beta + \beta^2 \Leftrightarrow 0 \leq \alpha^2 - 2\alpha\beta + \beta^2 \Leftrightarrow 0 \leq (\alpha - \beta)^2$, που ισχύει

Πράγματι λοιπόν, έχουμε $\frac{2\alpha\beta}{\alpha+\beta} \leq \sqrt{\alpha\beta} \leq \frac{\alpha+\beta}{2}$

19. i. Αν $x, y > 0$, να αποδείξετε ότι: $x + y \geq 2\sqrt{xy}$

ii. Αν $x, y, z > 0$, να αποδείξετε ότι:

a. $(x^2 + 1)(y^2 + 1) \geq 4xy$

b. $\frac{1}{x} + \frac{1}{y} + \frac{1}{z} \geq \frac{1}{\sqrt{xy}} + \frac{1}{\sqrt{yz}} + \frac{1}{\sqrt{xz}}$

Λύση:

i. Είναι $x + y \geq 2\sqrt{xy} \Leftrightarrow (x + y)^2 \geq (2\sqrt{xy})^2 \Leftrightarrow x^2 + 2xy + y^2 \geq 4xy \Leftrightarrow$
 $\Leftrightarrow x^2 - 2xy + y^2 \geq 0 \Leftrightarrow (x - y)^2 \geq 0$, που ισχύει

ii.a. Σύμφωνα με το ερώτημα (i) είναι:

- $x^2 + 1 \geq 2\sqrt{x^2 \cdot 1} \stackrel{x>0}{\Leftrightarrow} x^2 + 1 \geq 2x$ (1)

- $y^2 + 1 \geq 2\sqrt{y^2 \cdot 1} \stackrel{y>0}{\Leftrightarrow} y^2 + 1 \geq 2y$ (2)

Πολλαπλασιάζοντας κατά μέλη τις ανισότητες (1) και (2) (αφού τα μέλη τους είναι θετικά), παίρνουμε:

$$(x^2 + 1)(y^2 + 1) \geq 4xy$$

b. Σύμφωνα με το ερώτημα (i) είναι:

- $\frac{1}{x} + \frac{1}{y} \geq 2\sqrt{\frac{1}{x} \cdot \frac{1}{y}} \Leftrightarrow \frac{1}{x} + \frac{1}{y} \geq 2\frac{1}{\sqrt{xy}}$ (3)

- $\frac{1}{y} + \frac{1}{z} \geq 2\sqrt{\frac{1}{y} \cdot \frac{1}{z}} \Leftrightarrow \frac{1}{y} + \frac{1}{z} \geq 2\frac{1}{\sqrt{yz}}$ (4)

- $\frac{1}{x} + \frac{1}{z} \geq 2\sqrt{\frac{1}{x} \cdot \frac{1}{z}} \Leftrightarrow \frac{1}{x} + \frac{1}{z} \geq 2\frac{1}{\sqrt{xz}}$ (5)

Προσθέτοντας κατά μέλη τις ανισότητες (3), (4) και (5), παίρνουμε:

$$2\left(\frac{1}{x} + \frac{1}{y} + \frac{1}{z}\right) \geq 2\left(\frac{1}{\sqrt{xy}} + \frac{1}{\sqrt{yz}} + \frac{1}{\sqrt{xz}}\right) \Leftrightarrow \frac{1}{x} + \frac{1}{y} + \frac{1}{z} \geq \frac{1}{\sqrt{xy}} + \frac{1}{\sqrt{yz}} + \frac{1}{\sqrt{xz}}$$

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΛΥΣΗ

A' Ομάδα

1. Να υπολογίσετε την παράσταση:

$$2 \cdot \sqrt[10]{1024} - 3 \cdot \sqrt[4]{81} + 5 \cdot \sqrt[3]{125}$$

2. Αν $\alpha = 1 + 3\sqrt{2}$ και $\beta = 1 - 3\sqrt{2}$, να υπολογίσετε τις παραστάσεις:

a. $\alpha\beta$

- b. $\alpha^2 - \alpha\beta + \beta^2$
c. $\alpha^3 + \beta^3$
3. i. Αν $x = \sqrt{21 + \sqrt{13 + \sqrt{7 + \sqrt{4}}}}$, να βρείτε τον $\sqrt{x}$.
ii. Αν $x = \sqrt{3 + \sqrt{2 + \sqrt{1}}}$, να βρείτε τον x^4 .
4. Να αποδείξετε ότι:
a. ο αριθμός $3 + \sqrt{2}$ είναι η τετραγωνική ρίζα του αριθμού $11 + 6\sqrt{2}$
b. ο αριθμός $\sqrt{\alpha} + \sqrt{\beta}$ είναι η τετραγωνική ρίζα του αριθμού $\alpha + 2\sqrt{\alpha\beta} + \beta$, όπου $\alpha, \beta \geq 0$
5. Να απλοποιήσετε τις παραστάσεις:
a. $\sqrt{\frac{16}{(3-2\sqrt{3})^2}} - \sqrt{\frac{16}{(3+2\sqrt{3})^2}}$
b. $\sqrt[5]{32(3-\sqrt{5})^5}$
c. $\sqrt[6]{\frac{64}{(1-\sqrt{2})^6}}$
6. i. Να υπολογίσετε τις παραστάσεις:
 $(\sqrt{3}+1)^3$ και $(\sqrt{3}-1)^3$
ii. Να απλοποιήσετε την παράσταση:
 $A = \sqrt[3]{6\sqrt{3}+10} - \sqrt[3]{6\sqrt{3}-10}$
7. Να αποδείξετε ότι $\frac{1}{\sqrt{2}-1} + \frac{1}{\sqrt{2}+1} = 2\sqrt{2}$.
8. Να μετατρέψετε σε ισοδύναμη με ρητό παρονομαστή την παράσταση:
 $\frac{1+3\sqrt{2}}{1-3\sqrt{2}}$
9. Να λυθούν οι εξισώσεις:
a. $2x^3 + x = 0$
b. $x^5 - 16x = 0$
c. $(|x|-2)^4 - 81 = 0$
10. i. Να λύσετε την εξίσωση $x^3 - 25x^2 = 0$.
ii. Αν ρ είναι η μεγαλύτερη ρίζα της εξίσωσης του ερωτήματος (i), να αποδείξετε ότι:

$$\frac{\sqrt{\rho}+2}{\sqrt{\rho}-2} - \frac{\sqrt{\rho}-2}{\sqrt{\rho}+2} = \frac{8\sqrt{\rho}}{\rho-4}$$

- 11.** i. Να λύσετε την εξίσωση $x^3 + 27 = 0$.
 ii. Αν η εξίσωση $3(\alpha+1)^3 x^2 - 8 = 0$ έχει κοινή λύση με την εξίσωση του ερωτήματος (i), να βρείτε το α .
- 12.** Να λύσετε τις εξισώσεις:
 a. $\sqrt{x^2 - 10x + 25} = x - 5$
 b. $\sqrt{49 - 14x + x^2} = 7 - x$
- 13.** Να αποδείξετε ότι:
 a. $(\sqrt[3]{\alpha} + \sqrt[3]{\beta})(\sqrt[3]{\alpha^2} - \sqrt[3]{\alpha} \cdot \sqrt[3]{\beta} + \sqrt[3]{\beta^2}) = \alpha + \beta$, όπου $\alpha, \beta \geq 0$
 b. $(\sqrt[3]{\alpha} - \sqrt[3]{\beta})(\sqrt[3]{\alpha^2} + \sqrt[3]{\alpha} \cdot \sqrt[3]{\beta} + \sqrt[3]{\beta^2}) = \alpha - \beta$, όπου $\alpha, \beta \geq 0$

B' Ομάδα

- 14.** Να λυθούν οι εξισώσεις:
 a. $x^3 = a^6$
 b. $x^3 = a^9$
 c. $x^6 = a^5$
- 15.** Να αποδείξετε ότι ο αριθμός $\sqrt{2} - 2$ είναι η κυβική ρίζα του αριθμού $14\sqrt{2} - 20$.
- 16.** Να υπολογίσετε την παράσταση:

$$\sqrt{3+\sqrt{3+\sqrt{2}}} \cdot \sqrt{6+\sqrt{2}} \cdot \sqrt{3-\sqrt{3+\sqrt{2}}}$$
- 17.** a. Να συγκρίνετε τους αριθμούς $\sqrt{6+\sqrt{11}}$ και $\sqrt{6-\sqrt{11}}$.
 b. Αν $\kappa = \sqrt{6+\sqrt{11}} - \sqrt{6-\sqrt{11}}$, τότε:
 i. να αποδείξετε ότι $\kappa^2 = 2$
 ii. να βρείτε τα $(\kappa + \sqrt{2})^{2008}$, $(\kappa - \sqrt{2})^{2008}$
- 18.** Να βρείτε τα x, y , για τα οποία ισχύει ότι $x^2 + y^2 - 2x\sqrt{3} - 2y\sqrt{5} + 8 = 0$.
- 19.** Αν $K = \sqrt{x^2 - 2x + 1} + \sqrt{x^2 + 4x + 4}$, να λύσετε:
 a. την εξίσωση $K = 7$

- b. την ανίσωση $K \leq 7$
- 20.** Να λυθούν οι εξισώσεις:
- $x^5 - x^3 + 27x^2 - 27 = 0$
  - $x^7 + 8x^4 - 81x^3 = 648$
- 21.** Να λύσετε την ανίσωση $d(x^2, 3) \leq 1$.
- 22.** Δίνεται η παράσταση $\Pi = \sqrt{\kappa + 3} - 2$, με $13 \leq \kappa \leq 22$.
- Να δείξετε ότι $2 \leq \Pi \leq 3$.
  - Να βρείτε τις τιμές του κ για τις οποίες η παράσταση Π λαμβάνει την ελάχιστη και τη μέγιστη τιμή της.
- 23.** Να απλοποιήσετε τις παραστάσεις:
- $K = \sqrt{x^2 + 2x + 1} + \sqrt{x^2 - 10x + 25}$
  - $\Lambda = \sqrt{x^4 + 4y^2} + \sqrt{y^4 + 4x^2}$, όταν $x^2 + y^2 = 1$
- 24.** Να απλοποιήσετε τις παραστάσεις:
- $\sqrt{54 + 14\sqrt{5}}$
  - $\sqrt{15 - 4\sqrt{11}}$
  - $\sqrt{39 - \sqrt{432}}$
- 25.** Για ποιες τιμές του x η παράσταση $\Pi = \frac{-2x - 5 + \sqrt{(3x - 5)^2}}{2x}$ είναι ανεξάρτητη του x ;
- 26.** Να αποδείξετε ότι:
- $\sqrt{x} + \sqrt{y} \leq 2\sqrt{\frac{x+y}{2}}$, όπου $x, y \geq 0$
  - $\sqrt{2006} + \sqrt{2007} + \sqrt{2009} + \sqrt{2010} \leq 4\sqrt{2008}$
- 27.** Να αποδείξετε ότι:
- $|\sqrt{\alpha} - \sqrt{\beta}| \leq \sqrt{|\alpha - \beta|}$, όπου $\alpha, \beta \geq 0$
  - $\sqrt[v+2]{\alpha^{v^2}} \cdot \sqrt[v+2]{\alpha^{4v}\alpha^4} = \alpha^{v+2}$, όπου $\alpha \geq 0$

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ